

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Kort Begryp Des Levens Ende Der Devghden Vande Weerdighe Joanna van Randenraedt Geestelycke Dochter Onder de Bestieringhe der Societeyt Iesu

**Huysmans, Daniel
Nerrincq, François**

T'Antwerpen, 1690

VII. Van haer seventighste tot haere doodt.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38005

Daer was een goede gheleghenthey, om ontrent de Kercke der Societeit te wonen, die sy oock aengenomen heeft: om dat het Klooster daer sy woonde verre van die Kercke gheleghen was; ende sy soo doorde jaeren, als door andere kranckheden te swack, om voortaan soo verre te gaen.

VII. C A P I T T E L.

Van haer seventighste jaer, tot haere doodt

VAn haer seventighste jaer begoft sy allenkens te sterven: meer vande goddelijcke liefde afgheteert, als van andere siekten. Soo datse haere swacke leden niet een kruken moest ondersteunen, om de selve van plaetsse te veranderen.

Sijn Hoogheyt *Franciscus Prince van Nassau*, Gouverneur van Gelderlant, enz. ende de Princeesse *Isabella Clara Eugenia* sijne Gemalinne, beyde seer uytmuntende in Godtvruchtigheyt, veel gehoort ende oock bemerckt hebbende vande groote deughsaemheydt van *JOANNA*, waren begeerigh kennisse met haer te maecten, ende die t'onderhouden. Maer zy dit verstaende, en wist niet waer sich keeren van schaemte: want zy haer geerne onder d'aerde soude verberght hebben; om den luyster van soo weerdigh ende onverdient geselschap te schouwen. Doch hoe *JOANNA* door hare ootmoedigheyt dit meer socht t'ontgaen: hoe desen Prince ende Princeesse meer aenghedreven wierden, om hare deughden te achten, ende dickwilder haer te besoecken. Want de deught treckt wonderlijck: ende oock de edelste ende verhevenste perfoonen, die hare achtbaerheyt eenighsins kennen, worden gedreven om

om die te beminnen, in wat plaetse, of in wat per-
soonen, dat sy te vinden is.

Men sagh de Princesse self de spijsen besorghen,
die JOANNA kranck wesende nutten soude: maer
IOANNA sich onweerdigh kennende, om soodani-
ghe spijsen te nutten, sondt de selve aen arme sie-
ke, aen de welcke sy dese spijsen oordeelde beter be-
steet te zijn. Doch sy heeft dit voetsel ghenomen,
naer dat haer dit belast is gheweest vanden Biecht-
vader: ende zy heeft in eenen brief aen hare Nichte
Carmeliteresse tot Aelst naderhant bekent, dat de
vriendelijckheyt van dese Godtvruchtige Vorstinne
haer eenighe jaeren in dit leven behouden heeft.

Men was te Ruremonde seer in pijn ter oorfaec-
ke vande Frangen, die door het grouwelijk brant-
stichten, dreyghden heel Gelderlant te verderven:
ende men vreesde voor de Stadt van Ruremonde,
die van soldaeten ontbloot ende in't uysterste ghe-
vaer was. Maer IOANNA seyde opentlijck dat' er
voor de stad van Ruremonde niet te vreefen en
was (daer-men nochtans alder-meest vreesde) om
dat de Heylighe Maghet dese Stadt in hare bescher-
minghe ghenomen hadde. Om de Maghet hier toe
te beweghen hadde IOANNA haer Beeldt dat sy op
de bid-plaetse van haer kamer eerde, met eenen
gouden Schilt, Sweert, Schepter, ende twee Sleu-
tels verciert, ende het kindeken, met een Schijn-
tjen van goudt op het hooft: welck cieraet aen dit
Beeldt vereert was, door de miltheyt vanden Prin-
ce ende Princesse. Op alle dit cieraet hadde IOAN-
NA niet min aerdighe als Godtvruchtighe insich-
ten, die te lanck zijn om hier te verhalen. 'T was dit
Beeldt voor het welck sy daeghelijcks seer vierigh-
lijck badt, ende dat aen JOANNA meermaels toege-
knickt,

knickt, ende oock tot haer ghesproken heeft. Sy heeft dit Beeldt, door den raedt vanden Biecht-vader, aen de Sodaliteyt der alder-heylichste Maghet ghelaten: op dat'et aldaer, naer haere doot, openbaerlijck voor-ghestelt, ende behoorlijck gheert soude worden.

Gheduerende het ghevaerlijck beleggh vande stadt Weenen, die vande Turcken omringhelt was, vocht JOANNA voor het Christendom met de wapenen van het ghebedt: by daghen, ende by nachten, den Hemel bestormende, om voor de Christelijke wapenen hulpe van Godt te verkrijghen, ende oock andere hier toe verweckende, ghelijck breeder sal verhaelt worden in't eerste Capittel van het tweede deel, alwaer wy van haer Gheloof sulen handelen. Ende ghelijck haer ghebedt van Godt verhoort wierdt, soo wiert sy van Godt oock deuchtigh ghemaect vande victorien die op de vyanden des Christendoms behaelt wierden. Sy verstont vanden Heere, hoe dat den Verraeder Tackely met sijn volck vanden Hertogh van Loterijck te Presburgh verslaghen wiert: twelck sy aen haeren Biecht-vader op den selven tijdt heeft gheseyt, als de saecke gheschiet is. Vanden Biecht-vader gonck JOANNA naer den Portier van't Collegie der Societeyt, ende versocht van hem vijf Laurier-taxkens, met de welke sy naer huys gonck, om het Beeldeken vande Heylighe Maghet daer mede te vergieren, ende aen de Maghet den lof van dese Victorie toe te schrijven, als wesende de Hulpe der Christenen. Daer na verstont sy wederom in haer ghebedt, dat Weenen vande Turcken verlaeten wierdt, ende dat de selve de nederlaege hadden teghen den legher der Christenen. Het welck sy
sonder

sonder vertoeven aen haeren Biecht-vaeder, ende den Biecht-vaeder terstondt aen eenighe andere te kennen gaf, tot verskeringhe vande openbaeringhe, die aen JOANNA geschiet was: ende sy quam wederom by den Portier om vijf-laurier-tacxkens, ghelijck te voren. Naer verloop van eenighe daeghen wierdt de gheluckighe tijdinghe aenghebrocht dat de Stadt Weenen van het beleggh der Turcken verlost was, ende men verstondt dat dese victorie op den selven tijdt behaelt was, als JOANNA aen den Biecht-vaeder de selve kenbaer ghemaect hadde.

Een jaer voor haere doot, wiert haere wederom verboden, by nachten op te staen tot het ghebedt: want haere swackheydt te groot was. By daeghen nochtans lietmen haer toe, te bidden naer haer ghelieven: want men sagh dat het haer onmoghelijk was, sonder bidden te leven.

Den 18. Julij des jaers 1684. Alswanneer sy sich buyten ghewoonte sterck ghevoelde, wiert sy bevanghen met eene steecte inde sijde, die soo pijnelijk was, dat sy van haere dienst-maeght moest te ruste ghelegh worden. Den Biecht-vaeder by haer komende, dede eenen Doctoor ontbieden: die in haer gheene sieckte en bemerkte, als groote flauwigheydt.

Den 21. der selve Maent, quam te Ruremonde den Eerweerd. Pater *Henricus van Geldorp* Minderbroeder, een Man seer uytnemende in alle deughden, met den welcken IOANNA seer goede kennisse hadde, ende aen den welcken sy door brieven, ende andersins, vele Gheestelijcke en verborghen saecken van haere Siele verclaert hadde: die

met haer langhen tijdt ghesproken heeft , tot grooten troost van alle beyde.

Den 22. maecte sy haer Testament vande tijdelijcke middelen , die sy noch besat : erfghenaem laetende haere Nichte , de Dochter van haeren Broeder , want sijn andere kinderen , of Religieusen , of ghestorven waeren.

De Princesse van Nassau , die alsdan te Venlo woonachtigh was , verstaen hebbende d'onghefontheydt van IOANNA , quam den 23. spoedelijck naer Ruremonde, om haer te besoecken: maer en vertoefde by haer niet langh , om dat dese voorfichtighe Princesse vreesde de Siecke met veel te spreken meer te vermoeyen : Naementlijck als sy bemerckte, dat IOANNA soo groot ghevoelen hadde inde eere van dit besoeck.

Als de Princesse vande siecke afghescheyden was, vraeghde IOANNA vanden Biecht-vader hoe dat het ghebeurde, dat Godt haer soo treffelijcke besoeckingen toe-sondt, die altijd naer versmaedinghe ende verlaetentheydt ghetracht hadde : of dit misschien een teecken soude wesen dat sy teghen sijne Majesteit iet misdaen hadde : ende sy seyde onder andere dese woorden. *Och! dat die goede Princesse wiste, wat pijn dat het my is, dat sy om mijnen 't wille dese reyse heeft aenghenomen! Den Heere Iesus is in sijn af-sterven van sijnen Vaeder self verlaeten gheweest: ende ick, eytaes! worde van soo eenen adel besocht: O! barmhertighen Godt! vergheeft my mijn misdaet, waer door ick dese straffe verdient hebbe.* Hier door wierdt haer oodtmoe-digh herte verweckt, om door d'ooghen seer vele traenen te storten.

Maer den Biecht-vader seyde , tot haeren troost

troost, dat sy dit voor een verstervinghe soude aen-nemen, naer de welcke sy dorstigh was.

Hier op liet den Biecht-vaeder haer rusten: ende *IOANNA* gheliet haer uytwendelyck als oft sy gheslaepen hadde, maer sy was inwendelyck tot Godt ghekeert, hem biddende dat hy haer voor het leste noch een versoeck soude toe staen: te weten dat haer lichaem, ten minsten naer de doot soo mismaeckt mocht worden, dat een ieder soude schroomen het te sien, ende dat het soo mocht stincken, dat niemandt daer by en soude kunnen gheduren; Want bemerkende de groot-achinghe der menschen ten opzicht van haeren persoon, vreesde sy datmen haer lichaem naer haere doot eenighe eere soude aendoen, alswanneer sy dat niet en soude kunnen beletten: het ghene nochtans, soo sy meynde, niet weerdigh ghenoech en was, om voor de honden gheworpen te worden. Wat haer op dese vraeghe van Godt gheantwoordt is, sal terstont hier onder gheseyt worden.

Op den 24. dagh van de selve Maendt wiert'er besloten, datmen haer de Kerckelycke Rechten soude gheven: het welck men op den vroeghen morghentont meynde te doen, om den toe-loop des volcks te schouwen. Maer ghemerckt dat de Princeffe versocht in dit Heyligh werck teghenwoordigh te wesen, is het alleenelyck gheschiet tusschen acht ende neghen uren. Alwaer dese Princeffe niet sonder traenen haere Godtvruchtigheydt liet blijcken tot het Alderheylyghste Sacrament; ende te saemen haere achtbaerheydt tot *IOANNA*: want sy self, al wat hier toe noodigh was, bereedt maecte, ende aendiende. Naer dat de
sicke,

fiecke de Heylighe Sacramenten ontfanghen hadde, is de Princesse, sonder een woordt aen JOANNA te spreken, naer de Kercke vertroocken, om Misse te hooren: terwijl dat JOANNA besigh was met d'aensprake van haeren Salighmaecker, die sy voor de leste reyse ghenut hadde. De Misse gheyndicht sijnde, is de Princesse wederom gekeert tot IOANNA: met de welcke sy aldan sonder by wesen van andere ghesproken heeft.

Naer den noen quam de Princesse met groot misnoeghen haer voor 't leste besoecken, ende afscheydt nemen: ghemerckt dat sy te Ruremonde niet langher en mocht vertoeven, om dat den Prince haeren man te Venlo oock sieck lagh.

Tegen den avont seyde JOANNA aen *Lucia de Werimont*, aen de welcke sy het binnenste van haer herte betrouwde: *Ick ben gestelt gelijk iemant die met verlangen naer een groote feest gaet.* Maer soo dese Lucia by nacht van JOANNA versocht dat sy, (in eenigen tijdt geen voetsel genomen hebbende,) tot haer laevenisse een weynich hert-versterkinge soude nemen, wiert sy met vriendelijke woorden, ende met minnelijk ghelaet van JOANNA beantwoort: *Maer lieve Ionffrouwe, ghy vveet immers vvel dat sulcx mijnen dranck niet en is. VVilt ghy my vvat gheven gheeft my vvat tot verstervinghe.* De bittere galle waer mede haeren beminden Salighmaecker in sijnen doodt-strijdt ghelaeft is gheweest, was haeren teghenwoordighen dorst. Ende aldan souden de versterckende drancken haer aengenaem gheweest hebben, als men die met galle soude vermengt hebben. Maer de huys-ghenooten sijn weygherigh ghebleven aen dit verfoeck vande fiecke.

Soo

Soo wiert dan den Biecht-vaeder gheroepen om haer tot het nutten van dusdanigh noodigh voetsel te brenghen. Dese by JOANNA komende, bevondt in haer een seer vrolijck ende bly ghelaet, waer van hy de reden vraeghde: die sy liever soude versweghen, als verclaert hebben. Doch ghemerckt de gehoorfaemheyt haer praemde, openbaerde sy de reden: segghende, hoe sy gisteren, als hy meynde dat-se sloop, vanden Heere de veranderinghe van haer lichaem naer het sterven versocht hadde, gheelijck hier boven gheseyt is, ende dat den Heere door sijne goedertierentheyt haer versoeck toe-ghestaen hadde, tot haeren onuytsprekelijcken troost: dat haer lichaem naer de doot seer afgrijffelijck soude worden, ende seer stincken. Voorts badt sy den Biecht-vaeder dat hy met haer den barmhertighen Heere hier over soude bedancken.

Den Biecht-vader hadde voor-ghenomen dien heelen nacht by JOANNA te blijven, maer als sy ontrent den midden-nacht dit verftont, heeft sy van hem versocht, dat hy soude naer huys gaen, tot sijne ruste, want dat hy s'anderdaeghs op den Feest-dagh vanden *H. Iacobus*, ende oock den volghenden dagh, op den Feest-dagh vande *H. Anna* moest predicken. Maer soo sy bemerckte, dat hy niet ghe-neghen en was om te vertrecken: heeft sy tot hem gheseydt. *V.E. vreesst dat ick sterven soude, sonder sijn by-wesen: maer daer van en is gheen perijckel. Ick sal V.E. in tijds doen vermaenen.* Hier op vraeghde den Biecht-vader of dan den tijdt van haere doot haer bekent was? Ende sy antwoorde: *V.E. weet immers wel, dat Godt my dien kenbaer ghemaect heeft: ende dat het over-morghen tusschen ses en seven uren sal wesen, op den grooten Feest daech vande Groot-moeder van*
Jesus,

Q

Iesus, ende Moeder van Maria; daer ick langh om ghebeder hebbe. V.E. en moet niet besorghen: ick en sal immers V.E. niet bedrieghen: gaet vry voort op mijn woordt. V.E. sal noch Misse lesen op den Feest-dagh vande Heylighe ANNA voor sijn Sermoon, naer ghewoonte, als ick korts te voren sal ghestorven zyn. Ick hope dat V.E. als dan mijne Ziele indachtigh sal wesen.

Den Eerweerdighen Pater van Geldorp meynde op den dagh vanden Heylighen *Jacobus* te vertrecken: ten deele om dat hy sich liet voorstaen, dat JOANNA noch langh konde leven, ghemerckt dat sy gheene besondere sieckte en hadde; ten deele om dat hy ghepraemt wierdt om naer Antwerpen te vertrecken, alwaer sijne wooninghe was.

Maer soo den Biecht-vader hem deelachtigh maeckte vande voor-segginghe van JOANNA, nopende den tijdt van haer sterven; heeft desen Pater sijn vertreck uyt-ghestelt, tot dat sy soude ghestorven zijn.

Gheheel den dagh vanden *H. Jacobus* lagh sy by na sonder spraecke, met de ooghen alijt ghesloten: behalven dat sy de selve somwijlen op-sloegh, naer haer Crucifix, ende naer haer Beeldt vande Heylighe Maghet. Sy was als op-ghetrocken in Godt, sonder iemandt een woordt te beantwoorden, dan alleenelijck haeren Biecht-vader, die haere oeffeninghen kende, ende nu d'eene nu d'andere voorwierp, die hy wist smaeckelijck te wesen aen haeren gheest.

Eene onbedachte, van verscheyde Religieusen op-gheweckt, de gheleghentheynt waer-nemende, als den Biecht-vader een luttel verdrocken was, quam by het bedde van JOANNA met vele Beeldkens, om met dese eerbiedelijck het herte van JO-

ANNA

ANNA te raecken, ende dese Beeldekens door dit aenraecken te zeghenen. Sy was hier mede noch besich, als den Biecht-vader wederom binnen quam, die dit werck grootelijcks berispte, ende haer dapperlijck vermaende, die soo vermetelijck sulckx ondernomen hadde: om dat *IOANNA* hier door, tot eenigh perijckel van ydel behagen, konde gebrocht worden. Overfulckx naer dat hy dit volck belast hadde te vertrecken, vraeghde hy, tot sijn gerustigheyt, van *IOANNA*, of sy niet ghevoelt en hadde, dat'er geschiet was? Maer bevindende dat sy van alles onwetende, ende gheheelijck in Godt ingenomen gheweest hadde, was hy gherust: belastende dat-men niemant soo lichtveerdelijck en soude laeten koinen ontrent de Siecke.

Het volck, dat by *IOANNA* voor haer sterven noch eens socht te wesen, en was niet wederhoudelijck: de menschen sochten dese Heylighe, soo sy seyden, noch eens te sien, ende hadden meer als eens de voor-deure overweldight. Maer niet konnende inde kamer komen daer sy lagh; klommen op de vensters, om door de glasen haer te sien.

'T was een beganckenisse die aen den Biecht-vader seer verdrietigh was, den welcken dit met alle moghelijckheyt socht te beletten, om in gheender maniere d'ootmoedigheyt van *IOANNA* te krencken.

Ontrent vier uren naer noon wierdt sy besocht van sijn Hooghweerdigheyt den Bisschop *Reginaldus*, die een soete aenspraecke tot haer hadde: over de welcke sy hem bedanckte. Naer dat den Bisschop vertroocken was, vraeghde den Biecht-vader, of dit besoeck vanden Bisschop dierghelijck ghevoelen in
haer

haer veroorfaeckte, als het befoeck vanden Prince, of Princeffe? Ende sy antwoorde, Neen:maer dat sy blyde was, sijne Benedictie ontfanghen te hebben,ende dat sijnen iever haer bekent was,door den welcken hy ghedreven wierdt om alle siecken, die in stervens nootd zijn, hoe armer, hoe liever, te befoecken, om de selve tot een saligh eynde te verwecken.

Hier naer is 't gebeurt dat een seer Edele Matroone (die niet langh inde Stadt van Ruremonde ghewoont en hadde, ende aen wie soo wel IOANNA, als hare selfame deughden, tot noch toe schier onbekent waren) door de voorsprake van IOANNA eene wonderlijcke ghenefinghe van haer dochter van Godt verkreghen heeft. Om dese gheschiedenisse echtelijck sonder vermeerderinghe ofte verminderinghe voorte stellen, sal ick de selve met de eyghen woorden verhalen, die dese Vrouwe in haere schriftelijcke getuygenisse van dit weldaet ghebruyckt heeft. Sy beschrijft dese gheschiedenisse in deser voeghen.

„Sekere Vrouw-perfoon quam by gheval, of om
 „beter te segghen, door de schickinghe Godts, by
 „twee andere perfoonen: die tot haer seyden, dat
 „IOANNA in haer uyterste lagh, ende dat sy gongen
 „om haer te sien sterven. Die daer op geseyt heeft:
 „Ick sal u-lieden tot aen haer huys brenghen. Al-
 „daer ghekomen zijnde, wilde sy haer af-scheyt ne-
 „men, segghende: ick en hebbe gheene besonde-
 „re kennisse aen die goede Jouffrouw, daer en-bo-
 „ven en ben ick niet gheneghen om een stervende
 „mensch te sien. Hier op hebben de andere haer
 „ghepraemt, segghende: dat dit een besondere
 „Dochter was, uytstekende in Heyligheydt, soo dat
 alle

„alle de wereltd haer wilde sien:ghelijck inder daet
 „het volck, als Proceffie, uyt ende in het huys
 „gonck. Sy liet haer dan ghesegghen, ende gonck
 „met de andere inde kamer. Alwaer sy terstont seer
 „beweecht wierdt ende kreegh eenen stercken drift,
 „om hare Dochter, die een wonderlijcke quale had-
 „de, daer te brenghen, met een vast betrouwen,
 „dat sy door de voorsprake van IOANNA de ghe-
 „sontheyt soude bekomen. Dese quale hadde nu
 „jaren ende dagen gheduert: zijnde een besondere
 „treckinghe van zenuwen, die 't hoeft met geweld
 „dede roeren en schocken, ende dat vele reysen
 „achter malkanderen, soo langh als die treckingen
 „duerden, die haer seer dickwils overvielen, vyf,
 „ses, thien, ende twelfmael, min of meer, op ee-
 „nen dagh. Ja eenighe daghen voor de doot van
 „IOANNA hadde sy 't wel tachtentigh reysen op
 „eenen dagh gehadt. Verscheyde Doctoren ende
 „Medeciynen hadden haer vele medicamenten ge-
 „gheven, maer sonder baete: ende men kost die
 „quale niet kennen, midts dat alle Doctoren
 „van verschillende oordeel waren: soo dat men
 „meynde dat het tooverye was. Ende overfulcks is
 „dese Dochter wel acht maenden van gheestelijcke
 „perfoonen belesen gheweest: maer oock sonder
 „baete. Nu was dese Moeder seer in pijn hoe sy de-
 „se Dochter by IOANNA soude brenghen, ende
 „haere voorsprake bekomen: mits dat IOANNA nu
 „al-reede spraeckeloos lagh, ende sy gheene ken-
 „nisse in dit huys en hadde. Sy en sagh gheenen
 „anderen middel als door den Biecht-vader:
 „aen wie sy oock weynighe, of gheene kennif-
 „se en hadde. Sy is dan by hem in het spreek-
 „huys ghegaen, versoeckende, dat hy voor haere

Q3

Doch-

„Dochter de ghebeden van *IOANNA* soude vra-
 „ghen. Waer op den Biecht-vader sich excuseerde
 „heeft gheseyt dat't nu te laet was, ende niet en
 „kost gheschieden; midts dat *IOANNA* alreede
 „sonder spraecke was. Dan heeft de Moeder hem
 „stercker ghepraemt, ende ghebeden: soo dat hy
 „haer versoeck ten lesten heeft toe-ghestaen, ende
 „sy is ghegaen naer het huys van *IOANNA*, sien-
 „dende een van haer dry andere Dochters, om
 „haere suster te haelen, die wederom op dien sel-
 „ven tijdt met haer quaele bevangen was. Dit over
 „sijnde, wiert sy by haere Moeder gebrocht: die den
 „Biecht-vader ten huysse van *IOANNA* verwacht-
 „de. Desen gekomen sijnde, ende al-te-samen knie-
 „lende voor het bedde van *IOANNA*, hebben
 „Godt Almachtigh ghebeden, dat dese Dochter
 „van haer quaele mocht ghenesen worden. Waer
 „toe den Pater aen *IOANNA* vraeghde, of sy
 „Godt wel wilde bidden, dat dese Dochter tot
 „haere Saeligheydt mocht ghesont worden. Men
 „nam te saemen de handt van *IOANNA*, ende
 „men leyde die op het hoofte vande Dochter.
 „*IOANNA* en antwoorde de eerste reyse niet:
 „maer den Biecht-vaeder de selve vraeghe her-
 „vattende, heeft sy met eene seer moeyelijke
 „stemme gheseyt, Iae. Hier mede zijn sy naer
 „huys ghekeert: ende de Dochter is van die ure
 „af van haere quaele verlost, ende teghenwoor-
 „digh noch ghesont. Dit is de schriftelijke ghe-
 „tuyghenisse van dese Moeder.

Als dit gheschiet was, quam het volck met soo
 groote menichte om by nacht inde kamer van
IOANNA te waecken, datmen geen middel en
 wiste om het selve af te weoren: want jeder een
 even

even begheerigh was om haer te sien sterven.

Ontrent den twelf uren vanden nacht, vertoonde IOANNA in't aensicht een besondere blijfchap, sonder dat iemandt aen haer te kennen gaf wat ure des nachts dat het was : men meynt dat sy vanden Hemel verwitticht wiert, dat den langh-gewenschten dagh van haer sterven, te weten den dagh vande H. ANNA aldan begoft. Dit uytwendigh verheugh-teecken van haer ghelaet, is by haer ghebleven, tot dat de ziele uyt het lichaem gescheyden is : Soo dat sy, van midden nacht, tot haere afsijvigheyt, verghelijckte eenen Enghel met vleesch bekleedt.

Ontrent den ses uren vanden morgHEN stont, begost men te mercken dat sy naerderde aen de doot : als wanneer den Biecht-vader, wetende dat den tijt van te verscheyden, die IOANNA voorseyt hadde, nae by was, met den Eerw. *Pater van Geldorp* de ghebeden gelesen heeft, die de H. Kercke voor de stervende menschen ghebruyckt. Desen Pater heeft aldan van IOANNA iet gevraeght : waer op sy hem toe-knickte. Wat vraeghe dit gheweest is, en weet-men niet: maer het schijnt dat de vraeghe geweest is, van haer haestelijck naer d'ander leven te volghen. Want desen Pater daer nae aen den Biechtvaeder seyde, dat hy alles met den eersten veerdigh soude maecken tot sijn sterven, ende alle de brieven, die hy van IOANNA ontfanghen hadde, vergaderen : om de selve aen den Biechtvaeder te behandighen. Maer dit en is niet gheschiedt : want als desen Pater niet langh hier nae, van dese wereldt verschenen was, is iemandt uyt den naem vanden Biecht-vader dese brieven komen af-vraeghen, die de selve aen den Biecht-vader noyt behandicht en heeft.

De

De deughden vanden Eerweerdighen Pater van *Geldorp* verdienen alhier een besondere lof-reden : maer ghemerckt dat ick hoore , dat-men besigh is met sijn leven te beschrijven, soo dunckt my dienstigh te zijn, hier van te swijghen : Want ick in't kort niet en kan beschrijven, dat de achtbaerheydt van sijnen persoon verdient.

Een luttel naer half-ure-seven gaf *JOANNA* haeren gheest , inden mondt hebbende de namen van *IESVS* ende *MARIA*, die den Biecht-vaeder voorwierp. Sy stierf soo stillekens , datmen quaelijk haere doot bemercken en konde , die meer door liefde als door sieckte schijnt veroorsaect gheweest te zijn.

Den Biecht-vaeder terstont naer huys keerende , om voor sijn Sermoon , dat ten acht uren geschieden moest , Misse te doen , seyde aen eenighe personen , die hem te ghemoet quaemen , datse haer moesten spoedighen , wilden sy het aensicht vande overledene sien : want dat sy haest van gesteltenisse soo soude veranderen , dat sy niet kennelijk en soude wesen.

Alswanneer *Lucia de VVerimont* dit hoorde, wierf sy in haer gemoedt seer ontstelt : want sy (onwetigh vande voor-segghinghe die *IOANNA* heymelijk aen haeren Biecht-vader ghedaen hadde) verhoopte dat den glans ende schoonheydt van dese Siele, oock aen't lichaem eenen sonderlingen luyster soude gheven.

Ten neghen uren naer't Sermoon keerde den Biecht-vaeder naer het Sterf-huys : wanneer hy onderweghen verstondt , dat den Prince van Nassau , aen eenen vermaerden Schilder belast hadde , dat hy terstondt naer de doot van *IOANNA*

NA

NA haer uyt-schilderen soude. Ende gemerckt dat den Biecht-vader t' samen wenschte, dat aen dit Godtvruchtigh bevel vanden Prince voldaeen soude worden, ende t' samen vreesde, dat dit niet doenlijck en soude wesen, ten zy dat den Schilder seer spoedighde, heeft hy den schilder terstont ontboden, die oock sonder uytstel gekomen is. Maer hoe seer dat den Schilder sich spoedighde, hy quam te laet: want het aensicht van JOANNA soo verandert was, dat het gheene ghelijckenisse van't voorgaende en hadde. Ende als hy evenwel om aen den Prince te voldoen met het penseel eenighe trecken ghestelt hadde, die hem dochten eenighsins goet te zijn, en bevondt korts daer naer de selve niet meer in het aensicht: ghemerckt dat zy t' allen ooghenblick andere ghesteltenisse kreegh. Soo dat hy ten lesten de konste op gheven moeste: ende JOANNA wierdt op den selven dagh soo leelijck, ende soo mismaeckt, datse meer een monster schein, als eenen mensch: ende sonder schrick niet en konde aenghesien worden. Haer aensicht dat het vel enckelijck over de beenderen hadde, swol onmatelijck op, ende wierdt meer dan eens soo groot. Den stanck van haer lichaem, niet alleenelijck inde kamer, maer oock in de locht, was afgrijffelijck. Ende al-hoe-wel dat het lichaem in een wel bepeckte kiste besloten was, ende de kiste met alle neerstigheyt ghestopt wierdt, hier door nochtans en minderde desen stanck niet. Geen vernuft en was bestandigh om de kiste soo dicht te fluyten, dat van alle kanten het bloedt niet uyt en liep, dat niet alleenelijck het huys, maer oock de straete, ende de kercke besproeyt heeft, als het lichaem naer het graf gedraghen wierdt. Soo dat men hier uyt niet anders en konde vonnissen, als dat dese

R

saecke

faecke niet natuerlijk en was , maer dat hier door van Godt voldoen wierdt aen 't ghebedt ende verfoeck van JOANNA.

Men hadde voor-ghenomen het lichaem op den volghenden dagh te begraven : maer soo den Raedt verfocht dit Lijck te vergeselschappen, heeft-men de begravenisse tot den voorderen dagh moeten uyt-stellen. Hier door is den stanck grootelijckx vermeerdert geweest: maer den toe-loop des volcks niet vermindert. Want de menschen s'chenen uytghelaeten te zijn, om by dit lichaem te komen : mer soo luttel vreesse van desen stanck , dat vele het uytlopende bloedt op hunne neus-doecken ont-fongen : want een ieder begeerigh was om van dit lichaem iet te deelen.

Men heeft haer begraven in de Kercke der Societeyt JESU, voor den voet der Communie-banck aen de sijde van den Epistel : ende tot seker kennisse van dit lichaem , heeft-men eene plate binnen de kiste op de borst van IOANNA gheleyt , behelsende haren naem , ende toe-naem. Als het lichaem inde kercke gebrocht wiert , en was het aldaer niet te dueren , ten ware dat-men den quaden reuck met het branden van wieroock gemaetight hadde.

Doch dit alles en heeft in't oordeel der menschen d'achtbaerheyt van haer siele, ja van haer lichaem niet vermindert : ghelijck als dan door den grooten toe-loop , ende daer na door de beganckenisse tot haer graf is ghebleken.

Ghemerckt dat de Godtvruchtigheydt der geloovighe , die by dit graf de voor-spraecke ende den bystandt van IOANNA quaemen verfoecken , niet en minderde : heeft-men goet gevonden ,
dit

dit lichaem, dat by andere lichaemen vervoeght was t'ontgraeven, ende op een af-ghesonderde plaetse te legghen. Het welck in 't jaer 688. op den 18. van October gheschiet is. Alswanneer men haer graf gheopent, haer gheraemte met de plate op de borst ghevonden, ende het selve vervoert heeft in een kelderken daer toe ghemetst, benefens den voet van den Autaer van Onse Lieve-Vrouwe, alwaer JOANNA in haer leven ghemeynlijk gheknielt ende ghebeden hadde: alles in de teghenwoordigheydt van vele treffelijcke ghetuyghen, die daer van ghetuyghenisse ghegheven hebben. Men heeft op dit graf haeren naem ende toe-naem uyt-ghedruckt in eenen steen.

VIII. C A P I T T E L.

*Eenighe gheschiedenissen naer de doot
van IOANNA.*

OM de weerderinghe eenighsins te bewijfen, die IOANNA naer haere doot inde ghemoederen der menschen nae-ghelaten heeft, sal dienstigh wesen, van vele merckelijcke gheschiedenissen hier ten minsten eenighe uyt-te-drucken, die haer aelijvighheydt ghevolght zijn.

Een jonghsken elf jaeren oudt, was inde stadt van Ruremonde met eenen wonderlijcken Buyckloop bevanghen, die dagh en nacht ontrent neghen jaeren gheduert hadde. Den buyck was buyten maete op-gheswollen: ende hier by queelde het kindt met de uyt-teeringhe van boven, ende met den water-sucht van onder. Maer konde gee-